

Nye Veier AS
post@nyeveier.no

Kristiansand, 19. mai 2020

Dette brevet sendes på vegne av:

Aust-Agder Turistforening, Lister Friluftsråd, Naturvernforbundet i Agder, Norges jeger- og fiskerforbund Aust-Agder, Norges jeger- og fiskerforbund Vest-Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen.

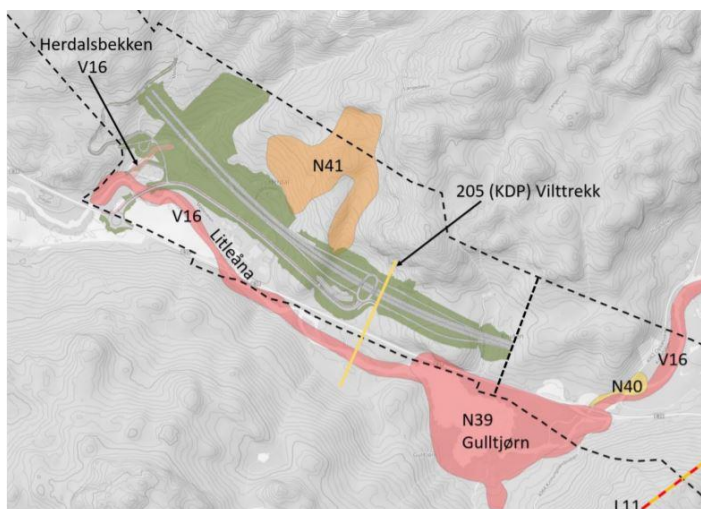
Detaljreguleringsplan for ny E39 Herdal – Røyskår Innspill fra FNF Agder

Vi viser til e-post fra Nye Veier datert 3. april 2020 om detaljreguleringsplan for ny E39 Herdal-Røyskår som er på høring. Forum for natur og friluftsliv Agder takker for muligheten til å gi innspill, og har delt opp sitt innspill nedenfor etter tiltakets utforming hvor vegen er delt i tre områder: Herdal, Lygna, og Vatlandsdalen til Røyskår.

Herdal

Naturmangfold

De største negative konsekvensene i Herdal-området er knyttet til vannmiljøet på Herdal, samt fisk og ferskvannsorganismer i vassdragene Herdalsbekken og Litleåna. Tiltaket vil også føre til barriere for vilttrekk, samt negativ påvirkning på en rovfugllokalitet. Detaljreguleringsplanen viser at det planlegges fyllinger i kantsone, og omlegging av tilførselsveg over Litleåna. Det er også planlagt et sedimentasjonsbasseng med fylling plassert over nedre del av Herdalsbekken, noe som medfører at mesteparten av gytestrekingen her legges i rør.

Figur 1: Hentet fra virkningsnotatet naturmangfold. Oversikt over delområder i Herdal-området. Grønt område viser tiltaket planlagt i reguleringsplanen.

I virkningsnotatet for naturmangfold knyttet til reguleringsplanen for E39 Herdal – Røyskår er det under kapittel 10 satt opp forslag til avbøtende tiltak og innspill til YM-plan for Herdal-området, blant annet å sette igjen en tilstrekkelig kantsone langs Litleåna og Herdalbekken, samt vegetering av fyllinger i kantsonen. FNF Agder støtter dette. Kantvegetasjon bidrar til biologisk mangfold langs og i vassdragene, samt reduksjon i forurensning i vassdrag når sedimenter og næringsalter filtreres og tas opp i kantvegetasjonen. Fysiske inngrep og reguleringer som blant annet vandringsbarrierer og bekkelukking kan føre til at fiskearter forsvinner helt fra et vassdrag, eller at artssammensetning, bestandsstørrelse og fiskeproduksjon endres. På bakgrunn av dette må man finne løsninger som begrenser naturinngrep, og som bidrar til at kortest mulige strekninger av bekken blir lukket. Hvis det fortsatt er nødvendig med bekkelukking, så er nødvendig å iverksette de rette fysiske tiltak der de trengs, og vi viser til «Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø» fra Norge, LFI. Vi støtter også forslag om at gyttestrekning i Herdalbekken bør følges opp i en tiltaksplan.

Vest for Gulltjønn går det et vilttrekk, og planlagt tiltak vil føre til absolutt barriere og tap av habitat i tilknytning til denne. Viltet vil måtte endre trekkroute, og ifølge virkningsnotatet for naturmangfold vil dette sannsynlig gå over Rossåstunnel i vest ved Jovatnet eller ivaretas gjennom faunapassasje ved Optedal i øst. Øst for Herdal finner man den eneste passasjen for viltet uten bebyggelse for hele Austadhalvøya for trekk nord/sør. Det må lages gode løsninger som tunell eller viltoverganger i framtidige planer øst for Herdal slik at dette vilttrekk blir ivaretatt.

Friluftsliv

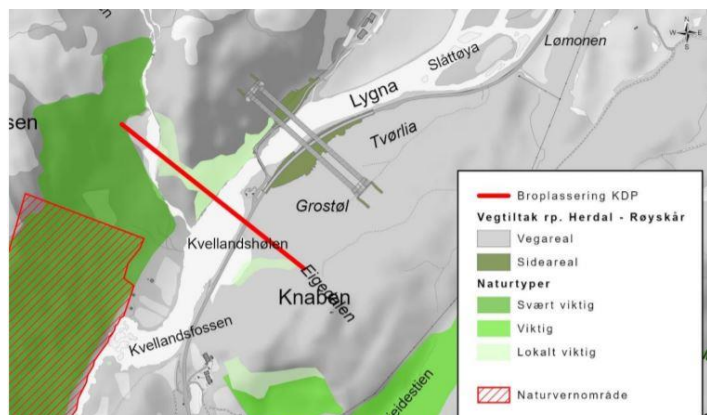
Fra Herdal og videre nordvest til Lygna tilrettelegger reguleringsplanen for at vegtraséen legges i tunnel. Dette er positivt for å redusere barriereeffekten slik at man beholder viktige faunapassasjer, sparer et større viltområde og unngår inngrep i vannforekomster. En tunnel her vil også opprettholde friluftsområder og landskapsbildet. FNF Agder stiller seg positive til at deler av veien legges i tunnel da vei i tunell gir færre negative konsekvenser for natur- og friluftsliv.

Samlet sett vurderes virkningene for friluftsliv ved Herdal til å være vesentlig negative (viser til vurderingsnotat friluftsliv). Tiltaket vil ikke bare føre til tap av den naturen som forsvinner i veganlegget, men vil også kunne føre til forringelse i tiliggende natur- og rekreasjonsområder. Det er viktig at den nye E39 bygges med passeringspunkter for turløyper og veier som er viktige for lokalsamfunnet.

Lygna

Naturmangfold

På delstrekningen Lygna bro berører tiltaket tre delområder; Kvellandsfossen er en rik edelløvskog med C-verdi (lågurteikeskog, rasmarklindeskog), Lygna-vassdraget, samt vannforekomst Lygna – Gysland til Rom (ID 024-412-R). I reguleringsplanen er brokryssing flyttet lengre mot nord, som medfører mindre inngrep i delområdet Kvellandfossen og at den rikeste og viktigste delen av lokaliteten går dermed ikke tapt. FNF Agder ser positivt

Figur 2: Hentet fra virkningsnotatet naturmangfold. Forskjell i brokryssing over Lygna fra kommunedelplanen til reguleringsplanen.

at endringene vil føre til mindre inngrep i naturtypen. Uberørt del av lokaliteten må også sikres i anleggsfasen.

Lygna er et anadromt vassdrag (A-verdi) og er varig vernet mot kraftutbygging. Gode bestander av laks, sjøørret og ål er vurdert til å ha stor betydning på nasjonalt nivå. Tiltaket vil medføre avrenning av finpartikler med påvirkning på gyte- og oppvekstområder, men det er bra at veiavrenning fra tunnel og utslipp av tunnelvaskevann er tenkt ført bort fra Lygna og ledet til planlagt rensesystem på Herdal. Samtidig er det i reguleringsplanen lagt fylling langs vassdragets kantsone som følge av brufundament og omlegging av lokalvegssystem. Vassdrag vil bli påvirket både gjennom de fysiske inngrepene ved veiutbygging, men også gjennom at den kjemiske vannkvaliteten og dermed også miljøtilstanden forringes. Vannforekomsten Lygna – Gysland til Rom er registrert med moderat økologisk tilstand og risiko for å ikke oppnå miljømål innen 2021. Veiutbygging vil kunne redusere miljøtilstanden ytterligere, og gjøre det enda vanskeligere å nå vannforvaltningsmålet om god miljøtilstand i vannforekomstene. Det må tas forhåndsregler i anleggsfasen, slik at forurensning til vassdrag begrenses. Vi viser også til virkningsnotat naturmangfold, og støtter forslag til avbøtende tiltak om å sette opp hensynssone langs Lygna for å bevare vegetasjonen mest mulig.

Friluftsliv

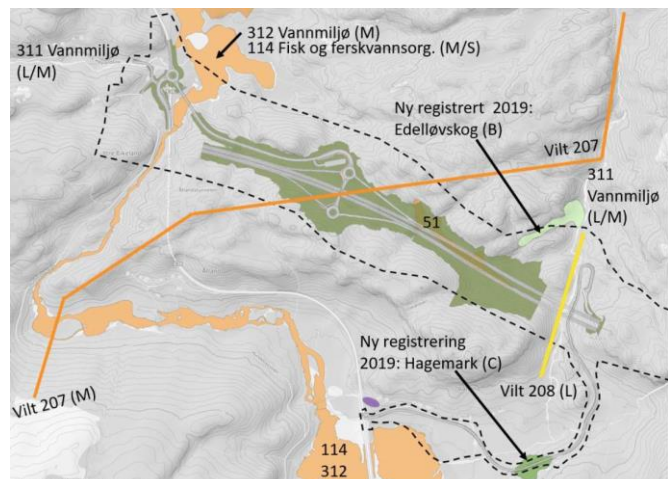
For Lygna-området var det skissert i kommunedelplanen at kryssingen over elva skulle skje like over en tilrettelagt fiskeplass, noe som i stor grad ville ha forringet friluftslivsopplevelsen her. Ved å flytte brukryssingen nordover, blir den direkte påvirkningen på fiskeplassen mindre. Dette er positivt, men tiltaket vil likevel innebære en forringelse sammenliknet med dagens situasjon. Vi ber om at det vurderes å sette inn avbøtende tiltak som støyskjerming hvor vegen krysser Lygna.

Vatlandsdalen til Røyskår

Naturmangfold

Ved Røyskår kryss vil naturtypen sump- og kildeskog (B-verdi) i Vatlandsdalen gå tapt da ny trase beslaglegger hele denne lokaliteten. Utvidelse av Vintlandsveien ved Vatland gir et inngrep i den nyregistrerte naturtypen hagemark (C-verdi) som består av flere eiketrær på lokaliteten.

Arealendringer den største trusselen mot det biologiske mangfoldet, og dermed også den viktigste årsaken til at arter kommer på Norsk rødliste for arter. 90 % av de truede artene antas å være negativt påvirket av arealendringer. Ved en så stor utbygging blir den samlede belastningen på naturmangfold og friluftsliv stor. Derfor ber vi om at man strekker seg langt i å tilpasse seg terreng og legge til rette løsninger som kan virke avbøtende. Det bør sees på løsninger for å unngå inngrep i den nyregistrerte hagemarklokaliteten og hogst av store eiketrær, samt naturtypelokalitet Vatland nord med edelløvsskog nord for tunnel (B-verdi). Spredning av fremmedarter som kjempespringfrø på Vatland må også følges opp og unngås.

Figur 3: Hentet fra virkningsnotat naturmangfold. Delområder ved Røyskårkrysset. Vegtiltak er vist med grønt og grått.

Planlagt tiltak medfører større fyllinger langs ny E39 sammenlignet med kommunedelplanen. Ny rundkjøring med tilkomstvei ved dagens E39 nord i planområdet medfører fylling i sumpvegetasjonen langs Røyskårvann, delvis i myr og sannsynlig brofundament i og ved vatnet. Møska er et anadromt vassdrag (B-verdi) og er varig vernet mot kraftutbygging. Her finner man mye ål som vandrer opp til Hellevannet, samt sjøørret opp til Hundsfossen like sør for Røyskårvannet hvor det er gode gyte- og oppvekstområder. De to vannforekomster i området, Hellevannet til Lygna bekkefelt (ID: 024-436-R), samt Møska – Hellevannet til Lygna (ID: 024-435-R) som renner gjennom Røyskårvann, er i risiko for å ikke oppnå miljømål innen 2021. Veiutbygging vil kunne redusere miljøtilstanden ytterligere, og gjøre det enda vanskeligere å nå vannforvaltningsmålet om god miljøtilstand i vannforekomstene. Det må tas forhåndsregler i anleggsfasen slik at forurensning til vassdrag begrenses, og vi støtter de avbøtende tiltakene som er nevnt i virkningsnotat naturmangfold. Vi viser også igjen til «Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø» fra Norce, LFI og viktigheten med å gjøre miljøforbedrende tiltak i elver og bekker med hensyn til det biologiske mangfoldet.

Røyskårkrysset med viltgjerder vil være en total barriere for dagens registrert villtrekk 207 som er vist i figur 3 hentet fra virkningsnotat naturmangfold. Viltgjerder langs dagsonen vil lede viltet mot ønsket krysningspunkt i øst, som sannsynlig er under ny Hårikstad bro ved Vatland der en annen trekkvei vil kunne opprettholdes, og i større grad over Kållåstunnelen ved Hårikstad. Det er mye villtrekk sør for Røysgård, særlig hjort, og det er viktig at man sikrer og bevarer utmark sør for tiltaket slik at det er gode forhold for ferdsel av vilt, og sammenkobling av trekkruiter ivaretas.

Friluftsliv

Fra Lygna og videre nordvest til Røyskårvann tilrettelegger reguleringsplanen for at vegtraséen legges i tunnel. Som nevnt tidligere stiller FNF Agder seg positive til at deler av veien legges i tunnel da vei i tunnel gir færre negative konsekvenser for natur og friluftsliv. Ny E39 som ikke ligger i tunnel bør bygges med passeringpunkter for turløyper og veier som er viktige for lokalsamfunnet.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Agder

Jorunn Haugen
Fylkeskoordinator
FNF Agder

Forum for Natur og Friluftsliv Agder er et samarbeidsnettverk mellom 11 natur- og friluftsansjoner i Agder.

Kopi til:

Lyngdal kommune

Agder fylkeskommune

Fylkesmannen i Agder